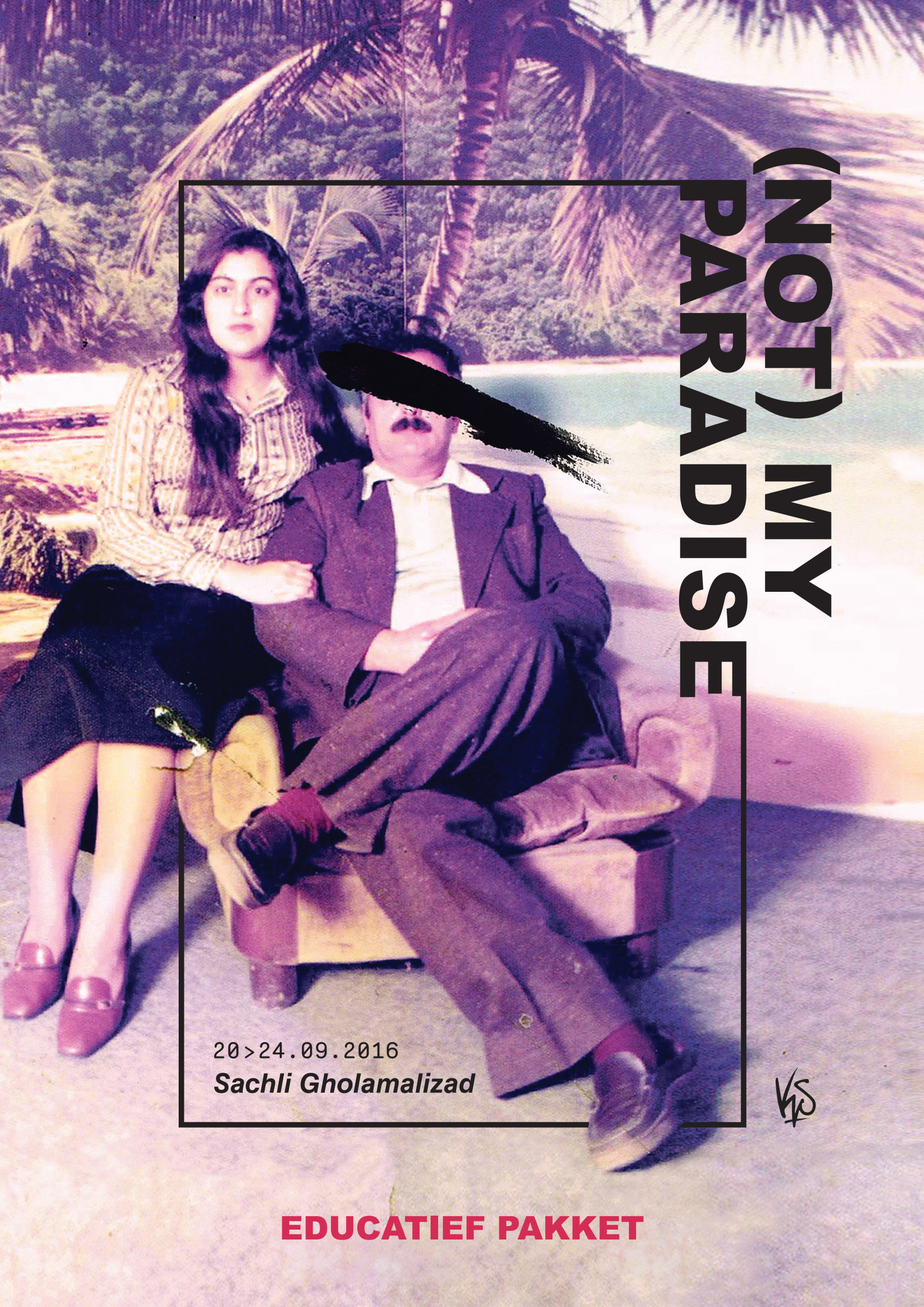

(NOT) MY PARADISE

20>24.09.2016

Sachli Gholamalizad

EDUCATIEF PAKKET

03 **#hetgebeurtinbrussel**

04 **(Not) my paradise: korte inhoud**

05 **Cast, Crew en ontstaan van de voorstelling**

06 **1. Het kader**
Inhoudelijk
Identiteit
Migratie

11 **2. Het Theater**
Scenografie
Nuttige theaterbegrippen
Het theaterbezoek

13 **3. Vakoverschrijdende eindtermen**

13 **4. Evaluatie**

14 **Bijlage**

#hetgebeurtinBrussel

KVS, het Brussels stadstheater, start een nieuw verhaal. Met een nieuwe directie en een nieuwe artistieke ploeg, die verder bouwt op wat goed was en nieuwe wegen uitstippelt.

Onze ambitie? De veelkleurige, veelgelaagde en meertalige stad stem geven in de kunsten. Vanuit Brussel een positief en wervend verhaal de wereld in sturen. Met een intercultureel, intergenerationeel en genderdivers ensemble gaan wij de dialoog met stad en wereld aan. Een grote familie van makers, spelers, choreografen en podiumkunstenaars... Met vertrouwde én nieuwe KVS-gezichten. Een open ensemble dat organisch evolueert, mensen niet vasthoudt maar ze door de wereld laat zwerven om hen daarna terug thuis te verwelkomen, rijker en gretiger, met andere verhalen en verrassende gezichtspunten.

Wij doen er in KVS alles aan om onze voorstellingen meertalig aan te bieden of te boventitelen. Soms spelen de voorstellingen in het Nederlands, soms in het Frans of in het Engels, soms komen er helemaal geen woorden aan te pas.
Taal mag nooit een drempel worden.

Dat is onze kracht, in het hart van het meertalige universum dat Brussel is.
Op het snijvlak van stad en wereld. Welkom in Brussel. Welkom in KVS.

Michael De Cock
Artistiek leider KVS

(NOT) MY PARADISE: korte inhoud

Sachli Gholamalizad vertelt het verhaal van haar grootmoeder en grootvader, eigenaar van een mondaine nachtclub waar diva's en alcohol floreren. Oude nonkels dissen maar wat graag grootvaders heldenverhalen op, maar vanuit de kieren van het verleden komt ook zijn donkere kant naar boven – en de verschillen tussen man en vrouw, tussen Oost en West, tussen vrijheid en grenzen. De erfenis, een lapje grond aan de Kaspische Zee, verbindt en verdeelt de familie al decennialang.

Het stuk combineert documentaire beelden en een monoloog van Sachli zelf.

Personages:

De grootmoeder, Maman Bozorg.
De moeder, Shokat.
De oudste oom, Aziz.
De jongste oom, Jamshid.
De tante, Lale.
De oom, Hakim.
En Sachli zelf.

REGIE & SPEL SACHLI GHOLAMALIZAD **SCENOGRAFIE** 88888 **GELUID & COACHING** Senjan Jansen
PRODUCTIE LEIDING Catherine Vervaecke **PRODUCTIE** KVS **COPRODUCTIE** Brakke Grond

Cast, Crew en het ontstaan van de voorstelling

Met haar eerste voorstelling '*A reason to talk*' gaat Sachli op zoek naar een verklaring voor de moeizame relatie die ze met haar moeder heeft. Ze duikt onder in de familiegeschiedenis en alle tegenstrijdigheden in de levens van drie vrouwen: haar moeder, grootmoeder en zijzelf.

Het is een verhaal van extremen, van een bi-culturele opvoeding maar ook gewoon het verhaal van alle moeders en dochters.

In *'A reason to talk'* fusioneert Sachli opnames, dagboekfragmenten, herinneringen, boeken en soundscapes van zowel België als Iran. Ze geeft de confrontatie met haar moeder en grootmoeder vorm aan de hand van een opwindende en dwarsliggende multi-media performance.

Ze is er nooit. Werken. Altijd maar werken.
Nieuw leven opbouwen.
Trots. Wij zijn niet anders dan de rest.
Eigen kamer. 15. Eindelijk rust. Eindelijk deur op slot.
Niemand dringt mij iets op.
Dit is mijn leven.
Nieuw leven.
Niemand nodig.
Ik ben anders dan haar.
Kan haar niet aanvaarden.
Laat me met rust verdomme.
Goede herinneringen.
Ik herinner me niets.
Mijn hoofd is leeg. Mijn hoofd is vol. Ik wil niet denken.

Uit *A reason to talk.*

'(Not) my paradise' bouwt in zekere zin verder op *'A reason to talk'*. Sachli zocht opnieuw haar familie op in Iran. Ze voerde er talloze gesprekken met haar grootmoeter, familieleden en bezoekers van haar grootvaders nachtclub.
Hoe langer Sachli praat met elk personage hoe meer duidelijk wordt dat hun verhalen een mix zijn van fictie en realiteit. Hoe meer verhalen ze hoort hoe meer ze een licht werpen op de situatie en op de persoonlijkheden van de verschillende personages en haar familiegeschiedenis maar ook op de tegenstrijdigheden in dit verhaal.

Sachli Gholamalizad (Iran, 25 februari 1982) studeerde Dramatische Kunsten aan het RITCS, Brussel en Method Acting bij Jack Waltzer, Parijs. Ze speelde in verschillende Vlaamse series en films waaronder *Witse, Aspe, Dag en Nacht, Hotel Eburon, De Bunker* en *De Helaasheid Der Dingen*. In 2013 ging haar eerste solo voorstelling *A Reason To Talk* in première waarvoor ze op TAZ in 2014 de Circuit X prijs in ontvangst mocht nemen.

Het kader

Deze lesmap biedt een aantal tips en opdrachten om voor en/of na de voorstelling *"(Not) my paradise"* met de leerlingen van gedachten te wisselen en dieper in te gaan op wat ze te zien gekregen hebben.

Deze tips zijn uiteraard vrijblijvend van aard. Misschien past de voorstelling binnen het kader van een lessenreeks of hebben jullie zelf nog ideeën, andere invalshoeken of een andere focus.

Deze lesmap stelt twee verschillende invalshoeken voor, de eerste focust op de inhoudelijke thema's zoals oa. identiteit en migratie. In het tweede deel focussen we iets meer op het theater zelf, in dit geval de zeer bijzondere scenografie van het stuk.

1. INHOUDELIJK

Met *'(Not) My paradise'* vertelt Sachli Gholamalizad in eerste instantie het verhaal van haar eigen familie maar onder de huid van dit narratief vinden we een veelheid aan thema's. We hebben er voor u een aantal uitgekozen en toegelicht.

1.1 IDENTITEIT

"(Not) my paradise is opnieuw een zoektocht naar het begrijpen van mijn 'dubbele' identiteit. Het stuk draait rond een lapje grond aan de Kaspische Zee waarover mijn ooms en tantes aan moederskant al bijna dertig jaar in de clinch liggen. Het is een kant van de familie met wie ik lang niets te maken wilde hebben. Mijn grootvader was een erg autoritaire man, de broers en zussen van mijn moeder praten niet meer tegen elkaar. Ik wil eindelijk die familieruzie begrijpen, want hoe je het ook draait of keert: ze gaat ook over mij. Die mensen zijn mijn vlees en bloed."

– Sachli Gholamazidad in De Tijd.

In *(Not) my paradise* is identiteit een zeer centraal thema. Wat is de invloed van familie op wie je bent of wordt? Wat is de invloed van politiek en politieke problemen op het vormen van een identiteit? Wat is de invloed van land waarin je woont? De groepen die je omringen? Hoe verklaar je bepaalde gedragingen? Welke aspecten van wie je bent blijven hetzelfde, welke zijn onderheving aan omgevingsfactoren?

Volgens het woordenboek de Van Dale is identiteit: iden·ti·teit (de; v)

- gelijkheid: je identiteit bewijzen bewijzen dat je de persoon bent voor wie je je uitgeeft
- eigen karakter

In werkelijkheid is het echter iets complexer dan dat. Er bestaan verschillende lagen binnen het concept identiteit en dus ook binnen een persoon: je persoonlijke, sociale en culturele identiteit.

PERSOONLIJKE IDENTITEIT

Op persoonlijk niveau refereert ideniteit vooral aan persoonlijkheid.
Wat maakt ons uniek en eigen? Dit gaat over onze genetische, erfelijke elementen zoals karaktertrekken en hoe we eruit zien.

SOCIALE IDENTITEIT

Sociale identiteit is het bewustzijn van een persoon tot een bepaalde groep te behoren en door anderen als zodanig behandeld te worden. Die groep heeft een bepaald zelfbeeld en wordt door anderen als uniek onderscheiden. De sociale identiteit is dus opgebouwd uit de identiteit van groepen waartoe iemand kan behoren, zoals de nationale, culturele, geslachts-, politieke of stedelijke identiteit.

Hoe een persoon zich gaat gedragen binnen die groep wordt dan weer beïnvloed door de persoonlijke identieit, deze zorgt ervoor dat iemand zich kan onderscheiden binnen een groep.

CULTURELE IDENTITEIT

De culturele identiteit is nog iets breder dan de sociale identiteit omdat deze van toepassing is op alle leden van een bepaalde cultuur. Op de mannen én vrouwen, op elke klasse en subgroep. Een culturele identiteit ontstaat als een samenleving kiest voor een groepsverbondenheid die ze zelf definieert op grond van gemeenschappelijke waarden en normen en op grond van een gemeenschappelijk verleden. Culturele identiteit is een toeschrijvingsproces dat wortelt in een historisch continuïteitsbesef.

De identiteit van een persoon wordt opgebouwd door al deze bovengenoemde lagen. Hoe meer contexten een persoon kent, zij het door migratie, familiale omstandigheden en groepen hoe complexer de identeit wordt.

In (Not) my paradise komt dit gegeven op twee niveaus terug:

Hoe beïnvloeden familiale conflicten en de familie als groep de identiteit van een persoon?

Hoe kan een politiek conflict en verplichte migratie de identiteit van een persoon beïnvloeden.

OEFENINGEN EN VRAGEN DIE JE KAN STELLEN VOOR DE VOORSTELLING:

Wat heeft ervoor gezorgd dat jij bent wie je bent? Word je geboren zoals je bent of vormen omgeving en familie zelfs landen je identiteit? Hoe merk je dat?

Wat is de impact van een familie op je identiteit? Blijf je altijd aan je familie gebonden zelfs als je hen niet ziet? Hoe uit zich deze verbondenheid?
Is identiteit een vaststaand gegeven?

Opdracht om aan de leerlingen te geven voor de voorstelling:

Deel de klas op in verschillende groepen en laat elke groep tijdens het stuk focussen op één personage. Kies hierbij uit de grootvader, Aziz, de grootmoeder of Sachli.
Geef hen hierbij enkele vragen mee.

- Wat zijn de verschillende factoren die hebben bijgedragen aan wie/wat deze persoon geworden is.
- Wat zijn de tegenstrijdigheden in je personage?

1.2. MIGRATIE

"Maar het gaat natuurlijk over veel meer. Hoe realistisch is het om in deze open, globale wereld hasstarrig vast te houden aan een stuk grond? Dat onnozel lapje staat voor mij ook symbol voor iets waar we willens nillens allemaal, of we nu in het Westen of het Oosten wonen, bang voor zijn: het moeten opgeven van tradities, van een gedeeld verleden." – Sachli Gholamazidad in De Tijd.

Sachli Gholamalizad werd net voor de Iraanse revolutie geboren. De grote politieke en religieuze verschuivingen in het land hadden een gigantische impact op het dagelijkse leven van de Iraniërs. Toen de Iraanse en vervolgens de Islamitische revolutie voltrokken was warden de gevolgen ervan voor de rechten van vrouwen en de vrijheden van de bevolking duidelijk. Op dat moment zijn Sachli, haar moeder en haar broer geëmigreerd naar België.

Wat is migratie?

Migratie is de verplaatsing van een groep mensen van de ene plaats naar de andere. Wanneer we dit terugbrengen naar het begin van de mensheid kunnen we stellen dat de mensheid door migratie over de gehele aarde verspreid is geraakt. De mensheid is immers slechts in beperkte gebieden ontstaan. Migratie is dus van alle tijden en plaatsen. Het gebeurt door allerlei mensen in allerlei richtingen, en er zijn veel verschilldende oorzaken en redenen aan verbonden.
Migratie wordt gestuurd door verschillende factoren die opgedeeld kunnen worden in 'push'- en 'pull'- factoren. 'Pull'-factoren zijn de factoren die mensen naar een bepaald gebied aantrekken.

Dit kunnen veel verschillende redenen zijn gaande van werkgelegenheid tot de liefde.
'Push'-factoren zijn de oorzaken die mensen wegdrijven uit de plaats waar ze vandaan komen: oorlog, onveiligheid, honger, onvrijheid … Denk aan de huidige migratiestromen uit Syrië of aan de vele Belgen die vertrokken uit hun land tijdens WOI.
" Waar kunnen de vluchtende Belgen heen? Vooral naar Frankrijk, Engeland en Nederland. In 1918 zijn in Frankrijk 300.000 van de twee miljoen vluchtelingen Belgen. Ze worden eerst onthaald als helden, maar later omwille van de taal wel eens verward met Duitsers en les boches du Nord genoemd. Velen komen in de landbouw terecht. Maar eigenlijk vindt men ze overal: als mijnwerker, in havenbedrijven, in de metro, bij de spoorwegen. Het neutrale Nederland wordt de eerste weken van oktober 1914 overrompeld: een miljoen Belgen trekt over de grens. Wie niet in eigen onderhoud kan voorzien, moet naar een tenten- of barakkenkamp. Ook in Nederland werken velen bij boeren, in fabrieken, in mijnen. Vier jaar lang zou het land 80.000 Belgische vluchtelingen van alle standen en rangen opvangen. In 1915 zijn er in Groot-Brittannië 200.000 Belgen.

Het eerste jaar zijn ze bijzonder welkom, maar er komen problemen. De taal natuurlijk. Maar ook het verschil in gewoontes zoals het eten, ze rijden rechts met de fiets, de kinderen drinken bier. 40.000 Belgen keren terug, ofwel naar Frankrijk ofwel naar eigen land. Het gaat beter als de Belgen aan het werk kunnen. Velen in de wapenindustrie en de scheepsbouw. Er komen zelfs een paar Belgische bedrijven, Antwerpse diamantairs richten enkele ateliers op. Slechts zo'n 5.000 Belgen zullen na de wapenstilstand in Engeland blijven. In Frankrijk zijn er in 1921 60.000 Belgen meer dan vóór de oorlog, in Nederland willen 100.000 Belgen onmiddellijk na het eind van de oorlog terug."

Het volledige artikel vind u hier.

Voor meer info over de migratie van Belgen tijdens WOI kan u het boek 'Augustus 1914 – België op de vlucht' van Misjoe Verleyen en Marc De Meyer raadplegen.

Vragen voor de voorstelling:

- De Iraanse revolutie vond 37 jaar geleden plaats. Kan je voorbeelden geven uit de actualiteit van groepen mensen die verplicht moeten migreren uit hun land? Wat ligt daar aan de oorzaak?

ACHTERGRONDINFORMATIE: De Iraanse revolutie.

De Iraanse Revolutie begon in november 1978, waarbij de dictatoriale, prowesterse sjah Mohammad Reza Pahlavi werd afgezet ten gunste van, uiteindelijk, een dictatoriale islamitische republiek onder leiding van ayatollah Ruhollah Khomeini. De revolutie vond plaats in twee fasen. In de eerste fase verdreef een alliantie van liberale, linkse en religieuze groeperingen de sjah. In de tweede fase, vaak de Islamitische Revolutie genoemd, greep Khomeini de macht.

Er heerste in Iran ontevredenheid over een aantal punten van het regime van de sjah. Dit leidde uiteindelijk tot de revolutie.

- De prowesterse politiek van de sjah en de veranderingen binnen Iran.
- De communistische Tudeh partij werd verbannen door de sjah.
- Het meerpartijenstelsel werd ten gunste van een eenpartijstelsel afgeschaft. Dit speelde uiteraard volledig in het voordeel van de sjah die zijn eigen partij naar voor schoof als enige regerende politieke partij van het land. Een partij waar iedereen ook lid van diende te worden.
- Tegenstanders van het regime werden gevangen genomen en gemarteld, soms ook geëxecuteerd. Het was de geheime politie van de sjah, de SAVAK, die achter deze arrestaties en martelingen zat.
- Ook op economisch vlak heerste er een steeds groter ongenoegen. De ongelijkheid tussen de elite en de massa werd steeds groter.

In 1977 kwamen studenten in opstand tegen het regime en riepen om een staat waarin het Perzische en het islamitische karakter van het land meer naar voren kwam. Tot dan toe was Iran een dictatuur geweest die sterk gesteund werd door het Westen, de Verenigde Staten voorop. Spoedig sloten meer ontevreden mensen zich bij hen aan, waaronder intellectuelen, middenstanders, de communistische Tudeh-partij en geestelijken.

De sjah regeerde in 1978 door snel enkele maatregelen door te voren en oa het eenpartijstelsel af te schaffen maar maatregelen deze kwamen te laat.

In september van datzelfde jaar destabiliseerde het land. Enorme protesten vonden regelmatig plaats waaronder de demonstratie in Teheran waarbij honderden doden vielen. Dit werkte het protest nog meer in de hand, de demonstraties vonden steeds vaker plaats en de sjah werd internationaal neergezet als een hedendaagse tiran. Op 16 januari 1979 vluchtte hij naar Egypte, het enige land dat hem nog wou toelaten, onder het mom van een vakantie. Twee jaar later overleed hij aan kanker.

Op dat moment kon ayatollah Ruhollah Khomeini na vijftien jaar ballingschap terugkeren naar Iran. Hij associeerde zichzelf met de verschillende imams van het sjiisme en beschouwde zichzelf als de opvolger van de imams. Hij wilde met andere woorden de gelovigen leiden. Om dit te kunnen verwezenlijken sprak hij de mensen aan op wat hen nauw aan het hart lag: een anti-Amerikaanse houding, een antidictatoriale houding en eenberoep op vrijheid. Moslims hebben de plicht om op te komen tegen tirannie.

Wanneer in 1979 het regime van de sjah volledig instort en een referendum gehouden wordt

Persepolis, Marianne Sartrapi.
Een autobiografische stripreeks over de impact van de revolutie op het leven van de schrijfster. Het boek werd verfilmd onder dezelfde titel.

Iran ontwaakt, Shirin Ebadi
De Iraanse Nobelprijswinnares was tijdens het bewind van de sjah de eerste vrouwelijke rechter van Iran en koos in 1979 de zijde van de revolutie. Diezelfde revolutie betekende voor haar het einde van haar carrière .

NABESPREKING

- Was alles duidelijk in het stuk?
- Welke scene heeft je meest geraakt?
- Was het wat je verwacht had van een theaterstuk? Waarom (niet)?
- Op welke verschillende manieren valt de titel '(NOT) my paradise' te interpreteren?
- Wat maakt het karakter van de oom Aziz zo complex?
- Was Aziz dezelfde persoon geworden als hij niet dezelfde dingen had meegemaakt? Als hij een andere jeugd had gekend?
- Wat is de spanning in de figuur van de grootvader? Het spanningsveld tussen de publieke figuur en de persoonlijke figuur.
- Wat is de rol van land in het stuk? Op kleine en grote schaal. Welke conflicten zijn gelinkt aan het bezit van land? Op kleine en grote schaal.
- Waarom werd gekozen voor een dergelijke scenografie? Heeft de scenografie een invloed op de vertelstructuur?
- Kan je jezelf of de mensen die je kent herkennen in het verhaal van Sachli?
- Welke conflicten komen aan bod in het verhaal? Wat is hun invloed op de personages?
- Vertelt iedereen altijd de waarheid over wat er gebeurd is? Waarom is dat zo, of niet? Vertel je jezelf en anderen soms ook eens een bepaalde versie van de waarheid? Waarom?
- Wat is de rol van vrijheid in het verhaal?

2. Theater

SCENOGRAFIE

De scenograaf beslist samen met de regisseur over alle onderdelen van een toneelproductie die de scène maken tot wat ze moet zijn om de correcte sfeer van de voorstelling te bewerkstelligen. Dit gaat van belichting tot kostumering tot rekwisieten en achtergrondgeluid.

Voor deze voorstelling werd gekozen om op scene een video installatie te maken bestaande uit verschillende schermen waarop delen van het documentaire beeldmateriaal afgespeeld worden. Voor de voorstelling:

- Waarom gebruikten de theatermakers deze structuur? Wat is de impact ervan?
- Hoe beïnvloedt de scenografie het verhaal?

NUTTIGE THEATERBEGRIPPEN

Elk vak heeft z'n termen. Bij theater is dat niet minder zo! Om de uitstap vlot te laten verlopen, is het handig dat je groep deze begrippen begrijpt en ze zelf ook kan gebruiken tijdens de nabespreking:

- Rekwisiet
- Monoloog/dialoog
- Decor
- Scène
- Enscenering
- Personage
- Regisseur
- Interactie
- Mimiek

HET THEATERBEZOEK

Voor sommigen is naar theater gaan de normaalste zaak ter wereld, voor anderen is de theaterzaal dan weer totaal onontgonnen terrein. Om het bezoek goed te laten verlopen, hebben we hier enkele tips:

Zorg voor voldoende begeleiders om de groep te vergezellen
Herinner de groep voor de voorstelling nog even aan de do's-and-don'ts:

- Gsm uit
- Geen snoep of drank tijdens de voorstelling. Als er een pauze is, wordt dat op voorhand meegedeeld.

- Stilte en aandacht zodra de lichten uitgaan.
- Respect voor andere toeschouwers, acteurs en technici. Alles gebeurt live op de scène en vergt dus heel wat concentratie.
- Als je de voorstelling geslaagd vond, mag je dat de acteurs zeker laten weten door te applaudisseren op het einde van de voorstelling. Zelfs als de acteurs van het podium verdwijnen, mag je blijven applaudisseren, zo lok je ze nog eens terug om te buigen ter bedanking.
- Neem plaats tussen je leerlingen.
- Om de nabespreking te vergemakkelijken, raden we aan tijdens of onmiddellijk na de voorstelling aan je leerlingen te vragen wat ze van de voorstelling vonden. Zulke spontane reacties leveren je heel wat informatie op om in de klas op verder te bouwen

3. Vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en)

Naar theater gaan is de uitgelezen kans voor leraren om aan vakoverschrijdende eindtermen te werken, ongeacht de leeftijd of studierichting van de leerlingen. Het leren kennen van kunst en cultuur is slechts één van deze VOET'en, maar dikwijls valt het thema van de voorstelling ook nog aan andere VOET'en te linken: politieke, socio-economische, religieuze en andere thematieken worden in het theater niet uit de weg gegaan.
Voor deze voorstelling zijn volgende VOET'en het meest relevant:

CONTEXT 7

1. De leerlingen beschrijven de dynamiek in leef-en omgangsgewoonten, opinies, warden en normen in eigen en andre sociale en culturele groepen.
2. De leerlingen gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen
3. De leerlingen trekken lessen uit historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie
4. De leerlingen geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten
5. De leerlingen gaan actief om met de cultuur en kunst die hen omringen

4. Evaluatie

Zowel jouw reacties als die van je klas of groep zijn voor ons erg waardevol. Hebje bemerkingen of ideeën? Contacteer ons op publiekswerking@kvs.be.

Bijlage

U kent Sachli Gholamalizad wellicht van tv-series als De Bunker en Loslopend Wild. Maar vanaf dinsdag toont de Belgich-Iraanse actrice haar ziel in het theaterstuk (Not) My Paradise: een zoektocht naar haar verscheurde familie in Iran. “Nu weet ik tenminste dat ik afkomstig ben van een bende ruziënde armoezaaiers en hoef ik niet meer in een fake wereld te leven van taboe’s, halve waarheden en scheve verbeelding.”

“Ik ben het zo beu dat wij altijd onze perfectie willen tonen. Echt, ik hou niet van schoonheid, esthetiek en zacht afgeronde verhaaltjes. Doe mij maar lelijkheid. Pas als we durven kijken naar het beest in onszelf kunnen we verder.” Het komt eerst een beetje raar over dat de stralende Sachli Gholamalizad al van in het begin van ons gesprek voor meer lelijkheid pleit. Maar al snel kom je erachter waarom de actrice genoeg heeft van ouders, familieleden en geliefden die slechte karaktertrekken, innerlijke puisten, ruzies en trauma’s voortdurend achter een façade wegstoppen. “Gedurende heel mijn jeugd heeft mijn moeder me zo goed als niets verteld over waarom zij in 1987 met ons naar België vluchtte. Ze zei altijd dat ze ons niet met dat verleden wou belasten en ons een zorgeloos en vrij leven wou schenken. Ze kloeg nooit en zei dat ze in België heel gelukkig was.” - Koen Vidal

Zo bleven Gholamalizads eerste vijf levensjaren in de Iraanse kuststad Anzali en haar familieverhaal jarenlang een zwart gat. Ook dat het gezin Iran moest verlaten om een oudere broer van de verplichte dienstplicht en de bloedige Irak-Iran-oorlog te redden, bleef in het duister. “Ik werd gek van mijn moeder. Zij dacht dat ze mij moest beschermen, maar eigenlijk onthield ze mij een belangrijk stuk van mijn identiteit. Hoe kon ik nu weten wie ik was als ons familieverleden werd achtergehouden? Telkens ik mij daarover opwond, zei ze: ‘Ik begrijp je Sachli’. Maar ik wou niet begrepen worden, ik wou dat ze vertelde wie wij waren.Ik voelde dat zij een grote pijn met zich meedroeg en op een bepaald moment ben ik die pijn uit haar gaan sleuren.”

Al dat emotionele trekken en duwen zorgde voor een explosieve pubertijd maar leverde jaren later ook het geprezen theaterstuk A reason to talk op waarin Gholamalizad door middel van een verwijtend en brutaal interview met haar moeder dichter bij haar verleden probeerde te geraken.

In haar nieuwe stuk (Not) my Paradise gaat de actrice een stap verder. Ze gaat in Iran op zoek naar haar grootmoeder en ooms aan moederskant. Niet enkel om haar familie beter te leren kennen, maar ook om een erfeniskwestie op te helderen die jarenlang de onderlinge relaties bezwaarde. “Ik was vooral getriggerd door de verhalen van mijn grootvader die ondertussen overleden is. Aan het strand van Anzali baatte hij een nachtclub-hotel uit die bijzonder populair was omdat er bekende artiesten uit Teheran optraden. Die plek stond bekend als een losbandig oord, als u begrijpt wat ik bedoel. Maar tijdens mijn verblijf in Anzali kwam ik erachter dat mijn grootvader een complexe figuur was. De mensen in de stad spreken nog altijd over hem. Iedereen herinnert hem als een welbespraakt, vriendelijk en sociaal man. Een poëet ook die graag gedichten voordroeg. Dat was trouwens ook de versie die mijn moeder me jarenlang voorschotelde.”

Maar grootvader had ook een monsterlijke kant. “Hij sloeg mijn grootmoeder, was keihard voor zijn kinderen en in plaats van zijn gezin te onderhouden, verkwiste hij zijn geld aan drank, opium en vrouwen. Hij hield er ook een tweede vrouw op na. Zo stortte hij zijn vrouw en kinderen in de armoede. Mijn moeder moest als oudste dochter op jonge leeftijd gaan bijverdienen, mijn ooms

gingen in versleten kleren naar school. En in plaats van een duidelijk testament na te laten, schreef mijn grootvader op een papiertje wat er met zijn dancing en het stuk grond van 8000 vierkante meter moest gebeuren. Dit gaf aanleiding tot een twist die de hele familie jarenlang zou verdelen."

Een bezoek aan de dancing van weleer was op z'n minst een verhelderende ervaring voor Gholamalizad. "Door al die mythische verhalen had ik me verwacht aan een grootse feesttent. Maar wat ik aantrof, was een ruïne. De zee heeft de dancing compleet vernield, van het hotel staan slechts enkele muren recht. En van die 8000 vierkante meter heeft de zee al de helft overspoeld. De rest van de grond is verdeeld onder mijn ooms die er hoge muren optrokken om elkaar niet meer te hoeven zien. 'Niets dan puin en gruis', dacht ik toen ik daar stond. 'Is het daarvoor dat mijn familie al decennialang ruzie maakt? Hoe zot zijn wij om onze levens kapot te maken voor een ruïne en een stuk grond die er over enkele jaren al niet meer zullen zijn?"

En toch geven die reizen naar Iran en de twee theaterstukken Gholamalizad veel genoegdoening en gemoedsrust. "Ik heb misschien niet de meest harmonieuze familie, maar mijn familie bestaat! Ik heb mijn ouders, mijn grootmoeder en mijn ooms echt leren kennen. Nu weet ik tenminste dat ik afkomstig ben van een bende ruziënde armoeezaaiers. Ik hoef niet meer in een fake wereld te leven van taboe's, halve waarheden en scheve verbeelding. Ik besef bovendien dat mijn ooms het niet zo slecht bedoelden maar er van uitgingen dat wij in België een goed leven leidden, waardoor zij vonden dat ze meer recht hadden op de erfenis. En ik heb ook meer respect gekregen voor mijn moeder. De moeder van mijn eerste theaterstuk is niet meer de moeder van (Not) my Paradise. Ik leerde dat zij best wel een sterke vrouw is die als jong meisje haar familie rechthield en heeft moeten vechten om te kunnen huwen met de man van haar keuze. Niet dat onze relatie nu plotseling veel beter is geworden. We maken nog veel ruzie. We zullen altijd wel op elkaar blijven stoten. Maar er is veel respect. Daarmee kan ik verder."

Gholamalizad zegt dat haar verhaal verre van uniek is. "Na het eerste theaterstuk kreeg ik veel respons van mensen die hetzelfde meemaakten. Mensen die hun eigen familie-leed wilden delen. Dit verhaal gaat over hoe het voelt om een ouder of een kind te hebben waarmee je niet goed kunt communiceren. Die pijn voelen we allemaal wel eens. Het is trouwens een zeer verontrustende pijn want als we de mensen die het dichtst bij ons staan al niet begrijpen, hoe zit het dan met ons begrip voor al die andere mensen?"

Wie zich verzoent met zijn familie, verzoent zich met zijn land. Zo voelt Gholamalizad het ook aan. "Ik weet heel goed dat in Iran nog lang niet alles in orde is. Uiteraard heb ik een raar gevoel telkens ik op de luchthaven van Teheran een hoofddoek en een lange wijde jas moet aantrekken. Zeker op hete dagen sterf je in zo'n jas. Natuurlijk is het fout dat een religieus regime vrouwen dwingt om zich op een bepaalde manier te kleden. Maar onder de oppervlakte van de Iraanse samenleving is er bijzonder veel aan het bewegen. Miljoenen jongeren, vrouwen, kunstenaars en filmmakers zijn het systeem van binnenuit aan het veranderen: vrouwen die hun hoofddoek ver naar achter schuiven zodat hun haar eronder uit komt, vrouwen die een steeds kortere jas dragen: dat zijn politieke statements tegen een regime die veel moed vergen."

"Ik geloof veel meer in die mensen dan in iemand als Darya Safai (de Belgisch-Iraanse vrouwenactiviste die de hoofddoek niet enkel in Iran maar ook in Europa wil bannen KoV). Mensen als Safai denken

veel te zwart-wit en gooien alles op een hoop. Dit is een complex fenomeen vol schakeringen. Die arme vrouw die onlangs op het strand van Nice haar boerkini moest uitdoen, heeft niets te maken met Iraanse vrouwen die gedwongen worden om verstikkende kleren te dragen."

Bij wijze van kleine provocatie zegt Gholamalizad dat ze na haar laatste reis aan Iran heimwee had naar haar hoofddoek. "Dat had niets met religie te maken maar met het feit dat ik Iran verschrikkelijk miste. Ik was na mijn terugkeer in Amsterdam aan het schrijven. Het was zomer en in het centrum van de stad zag je vooral dronken en wiet smorende toeristen. Ze hadden geen greintje respect voor die mooie stad en vonden het ook nog eens nodig om vrouwen lastig te vallen. Zo boertig. Wat miste ik toen dat warme Iran waar tradities van gastvrijheid en respect nog alom aanwezig zijn. De laatste dagen in Anzali had ik urenlang op het strand zonsondergangen staan filmen. Ik verkeerde in een soort meditatieve sfeer, had vrede met mezelf en mijn land. Het maakte de schok met de mega-egoïstische selfie-maatschappij in Amsterdam bijzonder groot."

Interview met Sachli Gholamalizad in De Morgen 17.09.2016